

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 19 października 2026 r.

Poz. 1018

UCHWAŁA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 8 października 2026 r.

w sprawie uczczenia królowej Anny Jagiellonki w 430. rocznicę jej śmierci

Anna Jagiellonka urodziła się w Krakowie 18 października 1523 roku. Pochodziła z rodu Jagiellonów, którego przedstawiciele zasiadali wówczas na kilku europejskich tronach. Była córką króla polskiego i wielkiego księcia litewskiego Zygmunta I Starego oraz Bony Sforzy.

Szlachta Rzeczypospolitej obrała ją w 1575 roku królem Polski, a w następnym roku jej małżonkiem został książę siedmiogrodzki Stefan Batory. Wspierany przez Annę król Stefan Batory przeprowadził trzy zwycięskie kampanie przeciwko Moskwie, rządzonej wówczas przez cara Iwana Groźnego. Na mocy zawartego w 1582 roku rozejmu Rzeczpospolita odzyskała Inflanty i Połock, a dzięki polskiemu triumfowi plany uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku zostały pogrzebane na blisko sto lat.

Anna Jagiellonka miała wielkie zasługi dla rozwoju gospodarczego i kulturalnego Rzeczypospolitej, szczególnie Mazowsza, Podlasia i Małopolski. To ona nadała mieszczanom warszawskim przywilej poboru cła wodnego. Dokończyła rozpoczętą przez Zygmunta II Augusta budowę pierwszego stałego mostu na Wiśle i rozbudowę Zamku Królewskiego w Warszawie. Odnowiała również Kaplicę Zygmuntowską na Wawelu oraz pałace w Ujazdowie, na Mazowszu, i w Łobzowie, w Małopolsce, wraz z ogrodami i zwierzyńcem. Z jej fundacji powstały wybitne dzieła sztuki europejskiego renesansu i baroku tworzone przez włoskich mistrzów, takie jak nagrobki królów Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego na Wawelu oraz królowej Bony w Bari, sławiące dokonania dynastii jagiellońskiej. Otaczała również opieką i wspierała Akademię Krakowską oraz załóżki polskiego teatru. Przekazywała duchownym haftowane przez siebie ornaty i obrusy, uposażała kościoły i hospicja, wspierała kontreformację oraz fundowała możliwość nauki niezamożnej młodzieży.

Jej współrządzenie przypadło na schyłkowy okres złotego wieku Polski. W tym czasie w wielu krajach Europy panował absolutyzm, a ich mieszkańcy doświadczali prześladowań religijnych i politycznych. Tymczasem w Rzeczypospolitej Obojga Narodów był to czas rozwoju parlamentaryzmu oraz republikańskiej wolności narodu politycznego, a dzięki prawnemu zagwarantowaniu w uchwalonej przez Sejm w 1573 roku Konfederacji warszawskiej – także wolności religijnej. Polska stała się schronieniem dla ludzi zarówno z zachodniej, jak i wschodniej Europy prześladowanych z powodu wyznawanej religii. W okresie panowania Anny Jagiellonki w Rzeczypospolitej rozwijały się też rządy prawa, panowała wolność wyznania, a Polacy i Litwini skutecznie przeciwstawiali się rosyjskiemu imperializmowi.

Po śmierci męża, króla Stefana Batorego, Anna Jagiellonka zrzekła się praw do korony. Niemniej szacunek, którym darzyli ją współobywatele, wykorzystała do zablokowania drogi na polski tron Habsburgom i Moskalom, a w 1587 roku doprowadziła do wyboru na nowego króla Zygmunta III Wazy, swojego siostrzeńca, po kądzieli również Jagiellona. Zabiegami dyplomatycznymi uzyskała zgodę króla szwedzkiego Jana III Wazy na kandydowanie jego syna Zygmunta na króla Polski, a następnie przekonała znaczną część szlachty, że połączenie lądowej siły Polaków i Litwinów ze szwedzkim doświadczeniem na morzu doprowadzi do lepszego wykorzystywania dostępu do Bałtyku, w tym przez Gdańsk i porty inflanckie, trwałego osłabienia Moskwy i ugruntowania potęgi Rzeczypospolitej. Jak sama Anna mówiła: „[...] liberum dominium maris, bez którego słabe są największe państwa, a najmniejsze państwo morską wolnością i państwem portów ku górze się wynosi”.

Anna Jagiellonka zmarła w Warszawie 9 września 1596 roku i została pochowana w Kaplicy Zygmuntowskiej na Wawelu. Jej nagrobek to dzieło wielkiego architekta i rzeźbiarza Santiogo Gucciego. Czasy królowej Anny to okres świetności Rzeczypospolitej, zwycięstw oręża polskiego, rozwoju gospodarki, kultury i nauki oraz wolności politycznej i religijnej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z 430. rocznicą śmierci, oddaje hołd dobrej, dbającej o przyszłość Rzeczypospolitej Obojga Narodów, królowej Annie Jagiellonce.

Marszałek Sejmu: *W. Czarzasty*